

1. PLAYBOY: Kāpēc 40 gadu vecumā nolēmt pamest politiku un Rīgu un ķerties pie aitkopības?

PAULS-PĀVULS: Es esmu tas gadījums, uz kura pasaules uztveri lielu iespaidu atstājuši Indija. 2005. gadā ar sievu bijām turp aizbraukuši un apmeklējām tādas vietas, kur tūristi parasti nebrauc. Spilgtākos iespaidus guvu Haidarabadas štatā. Tas ir musulmaņu štats. Sanāca saruna ar vietējiem musulmaņiem, arī par dvīņu torņu uzspridzināšanas tēmu, un viņi apgalvoja: «Kāds terorisms? Aizmirstiet! Mēs mierīgi dzīvojam. Amerikāņi paši uzlaida gaisā savas tukšās čaumalas – dvīņu torņus. Bin Ladens ir CIP aģents, un tam patiesībā nav nekāda sakara ar islāmu, mēs redzam, kā Rietumu pasaule dzīvo, neievērojot Dieva likumus, finansāli iet bojā. Arī Eiropā pēc pāris gadiem sāksies ļoti nopietna krīze, un situācija radikāli mainīsies.»

Indijā piedzīvotais man deva pamatīgu grūdienu. Atbraucis mājās, sāku vairāk analizēt notiekošo. Tolaik strādāju Tautas partijas birojā. Runāju ar Ministru prezidentu Aigaru Kalvīti un finanšu ministru Ati Slakteri par to, ka varētu būt krīze, bet viņi mani nosauca par bada dzeguzi: «Kāda krīze? Viss strauji iet uz augšu!»

PLAYBOY: Un tad sapratāt, ka uz augšu viss ies tikai laukos?

PAULS-PĀVULS: No Rīgas uz laukiem skatoties, viss izskatās stipri citādi, nekā tagad to redzu no otras puses. Tas Pauls-Pāvuls, kas līdz 2007. gadam strādāja Saeimā, neko nesaprata no lauksaimniecības politikas. Ja tu to nesaproti, tad tie, kas saprot, tevi apspēlē.

Viens piemērs. Lauksaimniecības regulās ir tāds jēdziens kā liellopu vienības, tās izmanto kā nosacījumu subsīdiju saņemšanai. Šajās vienībās desmit aitas

Andris Pauls-Pāvuls

20
JAUTĀJUMI

TEKSTS: Ivars Āboliņš, Egīls Zirnis
FOTO: Gatis Rozenfelds, F64, Leta

Andrim Paulam-Pāvulam savulaik neizdevās līdz galam pierādīt, ka padomju sistēmā nebija obligāti stāties kompartijā, ja dzīvē gribēja tikt uz augšu, — huligāna un nekomjaunieša sekmīgās farmācijas studijas pārtrauca Atmodas notikumi, kuros Pauls-Pāvuls nonāca tautas kustības LNNK un Pilsoņu kongresa veidotāju spicē. Sekoja darbība apvienībā *Tēvzemei un brīvībai*, Pauls-Pāvuls bija fonda *Tēvzeme* direktors, bet tad pārgāja uz Andra Šķēles veidoto Tautas partiju. Taču pirms astoņiem gadiem Pauls-Pāvuls no Rīgas pārcēlās uz senču mājām Ziemeļvidzemē, kļuva par aitkopi un savu kādreizējo saistību ar politiku atgādina tikai kā aktīvs tviterdiskusiju dalībnieks. Playboy Pauls-Pāvuls atklāj, kuri spēki nosaka pasaules kārtību un kāpēc laukos ir nākotne.

ir viena gov. Ja tev nav noteikta vienību skaita, tu subsidiijas nevari saņemt. Zemnieki un arī politiķi būtībā regulas nelasa. Es tomēr izlasīju un atklāju, ka liellopu vienība aintai Latvijā atšķiras no tās, kas ir ES regulā, un būtībā viens pats panācu, ka to maina. Kad jautāju ierēdņiem, kāpēc Latvijas aitkopji ir tā apdalīti, viņi pateica skaidri un gaiši: nepārmetiet mums, to jūsu pašu zemnieku organizācijas ielobēja. Acīmredzot aitkopjiem taja brīdī nebija laika vai zināšanu, un tad citas nozares ielobēja sev par labu.

Tā tas ir tāpēc, ka pirmajos gados pēc neatkarības atjaunošanas nekāda valsts agrārpolitika netika ieviesta. Brīvā tirgus apstākļos nozares savstarpēji konkurē, un tad nu tas, kuram vairāk laika vai spēka, izlobē sev par labu. Piemēram, graudu audzētājiem raža ir nokulta, salādēta kuģos, aizvesta, teiksim, uz Irānu, un visa ziema viņiem ir brīva, tāpēc viņi var savu nozari lobēt vairāk nekā citi savējās. Es šorīt piecēlos piecos no rīta, jo dzimst jēri. Man katru dienu ir ko darīt. Ja Zemnieku saeimas kongress notiktu nevis tradicionāli martā, bet kulšanas laikā augustā, tad tajā dominētu lopkopji, kuriem būtu atelpas brīdis pēc siena pļaušanas.

PLAYBOY: Cik strādnieku jums tagad ir?

PAULS-PĀVULS: Viens. Divatā tiekam galā 200 hektāros.

2. **PLAYBOY: Cik ienesīgs bizness ir aitkopība?**

PAULS-PĀVULS: Aitkopība Eiropā ir lielisks ģimenes bizness, ar kuru ģimene 40 hektāros ar 240 labām gaļas šķirnes aitu mātēm var mierīgi pabarot un izskolot trīs bērnus. Tas jāspēj arī Latvijā.

PLAYBOY: Cik jums ir bērnu?

PAULS-PĀVULS: Trīs pieaugušas meitas un dēls. Divas meitas ir ārzemēs, Amsterdamā un Londonā, trešā tepat Latvijā, gaida manu trešo mazbērnu. Atgriežoties pie aitkopības ienesīguma, tas, protams, atkarīgs no daudziem apstākļiem. Mēs, Aitkopju asociācija, esam izstrādājuši ilgtermiņa stratēģiju. Tā paredz līdz 2020. gadam krietni palielināt aitu skaitu Latvijā. Šī nozare ir ļoti perspektīva, jo ES katru gadu importē jēra gaļu par miljardu eiro – pamatā no Jaunzēlandes un Austrālijas. Latvieši nezina, kur likt lopbarību, un katru pavasari dedzina kūlu, kas būtībā ir pērn neizbarotā lopbarība. Uzbeki uzskata, ka mums te aitām ir paradīze, jo ir ar ko tās barot. Viņiem vienkārši nav tādas greznības kā zāle.

PLAYBOY: Kas būtu jādara cilvēkam, kurš Latvijā grib uzsākt aitkopības biznesu?

PAULS-PĀVULS: Pirmām kārtām viņam jāsaprot, kādi ir viņa resursi un viņa īpašumā esošā zeme, kādai nozarei tā visvairāk būtu piemērota. Ja tie ir desmit hektāri, tur nodarboties ar aitām nav jēgas, pietrūks ganību platības, var, piemēram, audzēt cidonijas, bet aitkopību sākt var no kādiem 40 hektāriem.

PLAYBOY: No nulles, tikai ar ideju šo biznesu sākt nav iespējams?

PAULS-PĀVULS: Pavisam no nulles, ja nav nekāda senču īpašuma, būs diezgan pagrūti. Jārēķinās arī ar to, ka kvalitatīva aitu māte maksās savus 200 eiro, plus vēl transports uz šejieni, tātad var izrēķināt, cik maksās 240 galvu ganāmpulka iegāde. Plus tehnika barības sagādei. Neskaitot zemi, ar kādiem 100 tūkstošiem jārēķinās. Protams, var sākt ar mazumiņu – ganāmpulku pakāpeniski izaudzēt pats, siena sagādes pakalpojumu pirkt no kaimiņiem.

PLAYBOY: Vai bankas šāda biznesa uzsākšanu labprāt kredītē?

PAULS-PĀVULS: Uz mājlopu biznesu bankas vispār diez cik labi neskatās. Bet es par to konkrētāk nezinu teikt, jo man kredītu nav un neviens hektārs zemes nav iekļāts. Esmu mēģinājis palēnām tikt galā ar saviem līdzekļiem. Man bija citi biznesi Rīgā, arī ar nekustamajiem īpašumiem. Ļoti labi pārdevu māju Rīgā un varēju investēt šeit, laukos. 2005.–2006. gadā sāku

Uzbeki uzskata, ka mums te aitām ir paradīze, jo ir ar ko tās barot. Viņiem vienkārši nav tādas lepnības kā zāle.

šeit intensīvi darboties. Pie senču īpašumiem vēl piepirku zemi klāt, tajā laikā to varēja dabūt lētāk nekā tagad, kad zem tūkstoš latiem par hektāru neatradīsi. Nu jau septiņus gadus esmu aitkopis.

3. **PLAYBOY: Jūsu ģimene ikdienā ēd jērgaļu?**

PAULS-PĀVULS: Protams! Kad es te laukos sāku ņemties, mani bijušie kolēģi man atveda un uzdāvināja cūku, ko bija nosaukuši par Ingūnu – tāpēc, ka ļoti labi rok (*smaida*). Kad tā cūka bija jākauj, es to arī izdarīju, līdz tam biju kāvis tikai jērus. Kopš man pašam ir bijusi iespēja salīdzināt šos radikāli atšķirīgos procesus, es cūkgaļu vairs neēdu. Zinātnieku

NO NULLES NESĀKA. Bijušais rīdzinieks Andris Pauls-Pāvuls saimnieko savā senču īpašumā.

bet cūkas nevar! Nesaprotu, kādas «kristīgās vērtības» patlaban pie varas esošie grib ielobēt Satversmes preambulā.

4. **PLAYBOY: Kāpēc Latvijā jēra gaļa nav īpaši populāra?**

PAULS-PĀVULS: Pirms kara Latvijā aitas audzēja galvenokārt vilnai, tā bija ļoti pieprasīta, jo sintētisko šķiedru nebija. Tāpēc te selekcionēja vilnas aitas, tās kāva tikai tad, kad vairs neatmaksājās turēt, tātad vecas, un tad gaļa bija ar nelāgu piegāršu. Gaļas šķirnes aitām ir pavisam cita gaļas kvalitāte, ar ļoti zemu holesterīna līmeni. Tagad Latvijā jēra gaļu patērē izglītots cilvēks, kuram zināšanas par pārtiku ir vīrs viduslīmeņa. **PLAYBOY: Ko darāt ar aitu vilnu un ādām?** **PAULS-PĀVULS:** Ar vilnu esmu nosiltinājis šo māju. Ar ādām Latvijā ir slikti, ģērēšana izmaksā dārgāk nekā ievestās ādas. Lai atmaksātos vilnas un ādu pārstrādes bizness, pagaidām trūkst apjoma.

PLAYBOY: Cik liels aitkopis esat Latvijas mērogā?

PAULS-PĀVULS: Paliels, bet man daudz vēl jādara, lai saimniecību sakārtotu un izkoptu labu ganāmpulku. Tas prasa gadu desmitus. Patlaban ganāmpulkā ir gandrīz 500 aitu. Risku nedaudz sadalu, esmu paņēmis klāt arī gaļas govus.

5. **PLAYBOY: Graudus audzēt te, Vidzemē, nevar?**

PAULS-PĀVULS: Tas ir nopietns jautājums. Latvijā būtībā ir notikusi zemes reforma, bet nav notikusi agrārā reforma. Deviņdesmito gadu sākumā zeme no valsts īpašuma tika transformēta privātpašumā, nenosakot, ko ar šo zemi visprātīgāk būtu darīt. Filozofiski raugoties, valstij ir jāsarāžo tikai viens produkts – veseli, čakli un gudri pilsoņi. Vislabāk tādi pilsoņi var uzaugt lauku saimniecībās, kur ģimene pati sev izaudzē tīru pārtiku, kur bērni redz šo procesu un palīdz

darbos. Tā notiek Eiropā, taču Latvijā šī struktūra ir nojaukta. Deviņdesmitajos gados, atdodot zemi likumīgajiem īpašniekiem, netika nodrošināts tiem nepieciešamais atbalsts, un bijušie kolhoznieki viņus vienkārši izkonkurēja ar privatizēto tehniku, lopiem un padomju laika saimniekošanas metodēm. Pie mums neatjaunojās Eiropā tradicionālā ģimenes lauksaimniecība, bet sāka veidoties privātas lielsaimniecības nomātās platībās. Pat 18. gadsimta sākuma lielais mēris nav iztukšojis laukus tik ļoti, kā tas noticis pašlaik.

PLAYBOY: Vai nav tā, ka nākotnē laukos dzīvos tikai bagāti cilvēki?

PAULS-PĀVULS: Valstī ar eiropisku agrāro politiku tā nevajadzētu notikt. Mums, piemēram, ir pilni veikali ar poļu dārzeņiem. Polijā valsts atbalsta mazās saimniecības, lai cilvēki nebrauktu prom no laukiem. Tur valsts subsidē ne tikai jaunas tehnikas iegādi, kā tas ir Latvijā, bet arī lietotas. 1994. gadā iznākušajā trīdīnieka agronomijas zinātņu doktora Jura Zuševica grāmatā *Ievads agrārpolitikā* teikts, ka Latvijā nedrīkstētu būt par 100 hektāriem lielākas saimniecības. Bet viņa ieteikumi nav ievēroti. Rezultātā mūsu lielie graudu audzētāji ir iekļājuši savas zemes un sapirkuši ļoti dārgu tehniku. Lai tā atmaksātos, viņiem vajag zemi vēl klāt. To viņi var dabūt, atņemot mazajiem, tāpēc visu laiku tiek borēts, ka mazās saimniecības nav perspektīvas, un mazie brauc prom uz Īriju, iznomājot zemi lielajiem. Pēc tam tiek taisīta kampaņa «Nepārdosim zemi ārzemniekiem!», un no Zemkopības ministrijas uz Ministru kabinetu aizceļo likumprojekts par zemes pirmpirkuma tiesībām 50 kilometru rādiusā no saimniecības!

Tas ir tikai lielo ražotāju interesēs. Zemes pārdošanas regulācijas mehānismam būtu jābūt citam. Ja būtu noteikts, ko tu vari audzēt attiecīgajā zemē, un ja saimniecības nedrīkstētu būt lielākas par simt hektāriem, nevienam ārzemniekam mūsu zeme neinteresētu. Bet mums jau ir tikai Rietumu bankas, lielsaimniekiem kredīti ir tajās, lielsaimniecību kredītsaistības ir pāri 1100 latiem uz hektāru. Visa lauksaimniecības zeme (tostarp mana, kas nav apķīlāta) Latvijā ir apkrauta ar kredītsaistībām vidēji 333 lati par hektāru. Baiss cipars. Atliek nākt kādam lielākas neražas gadam vai nosvārstīties graudu tirgum, un lielsaimniecībai, kurā ir 2000 hektāru, tehnika par miljoniem, banka pateiks: «Nevari samaksāt?»

Viss!» Un šī lielsaimniecība aizies ārzemniekam. Pie tik bīstamas perspektīvas ir novedusi līdzšinējā lauksaimniecība bez agrārās politikas. Un tāda neraža var būt jau šogad.

6. PLAYBOY: Jūsu bizness ir subsidēts?

PAULS-PĀVULS: Jā. Bet lauksaimniecība tiek subsidēta visur. Subsidēja ir instrumenti, ar kuru Eiropa regulē savu izdevīgumu, proti, apdzīvotus laukus un ģimenes, kas var uzaudzināt un izskolot vismaz trīs bērnus. Bet pie mums tas ir aizgājis pilnīgi greizi, ir attīstījušās tās nozares, kas Latvijā principā nevarētu attīstīties. Bruno Rubess ir rakstījis, ka nevar iedomāties tādu vājprātu kā graudkopība Latvijā, jo nav iespējams konkurēt ar milzu platībām Amerikā vai Ukrainā. Nebūtu prātīgi arī nodarboties ar piena lopkopību, Eiropas sviesta kalni mums jau ir nepārejami. Eiropas Savienībā ir graudu, piena un cūkgaļas pārprodukcija. Toties ir nozares, kuru produktu Eiropā joprojām trūkst, kaut vai bioloģiski audzētu augļu, dārzeņu, liellopu un jēra gaļas. Pie mums to regulē paši lauksaimnieki, piemēram, Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija iestājas par to, lai netiktu subsidētas jaunas bioloģiskās saimniecības, jo tad esošajiem (asociācijas biedriem) samazinātos subsīdijas. Būtībā tas ir pret visas sabiedrības interesēm. Vai arī iedomāsimies – noticis brīnums, ir izdzīvojis VEF un turpina štancēt savus tranzistorus, pēc kuriem pasaulē nav pieprasījuma. Un valsts subsidē, jo jāatbalsta ražotājs, kā tas tagad notiek ar tā dēvētajiem ražojošajiem lauksaimniekiem, kuri ražo pārprodukciju.

7. PLAYBOY: Vai tie produkti, ko dēvē par bioloģiski audzētajiem, tādi patiešām vienmēr ir?

PAULS-PĀVULS: Vienas kultūras var izaudzēt ar bioloģiskajām metodēm, citas nevar. Mana saimniecība ir bioloģiska. Tas nozīmē, ka es, audzējot jēriem spēkbarību – auzas un miežus –, nesmidzinu tos ar pesticīdiem, nelietoju minerālmēslus, man ir dabīgā aprīte, pašam savi kūtsmēsli, es ievēroju pareizu agrotehniku, Mēness fāzes, dabas noteikto kārtību – visu to, ko lielsaimniecības vienkārši nevar izpildīt, tāpēc tām vajadzīga ķīmija.

Bioloģisko lopbarības graudu Latvijā trūkst, tie ir dārgi. Mūsu graudkopji graudus eksportē, bet mums pietrūkst lopbarības, tāpēc tiek ieviesta pamatā ģenētiski modificēta soja. Es ar auzām, ganību zāli

un sienu varu jēru līdz normālai kaujai kondīcijai izaudzēt astoņos mēnešos. Intensīvajā saimniecībā, kur jēri tiek turēti kūti un piebaroti ar ģenētiski modificētu spēkbarību, to var sasniegt trīs mēnešos. Ja jums tirgū kāds piedāvā trīs mēnešus vecu un kautsvarā 20 kilo smagu jēru, tad ziniet, ka tas ir piebāzts ar ģenētiski modificētu soju.

PLAYBOY: Veikalā skatāties, kādus produktus pārkat?

PAULS-PĀVULS: Skatos. Ir tikai viens apzīmējums, ar kuru apzīmē bioloģiski sertificētu pārtiku visā ES teritorijā, tas jāskatās.

PLAYBOY: Vai mazās saimniecības vispār var ievērot šos sertifikācijas standartus?

PAULS-PĀVULS: Kad pirms desmit gadiem šeit sākām, es, gribēdams izaudzēt tīru pārtiku, vaicāju vietējiem, vai viņu bērni negrib piepelnīties ravējot. Vietējie uz mani skatījās kā uz divaini, kamēr viens mazais zemnieks pateica: «Kurš tad mūsdienās ar rokām ravē?» Tā kā pesticīdu tirdzniecība nav pietiekami kontrolēta, viņi nopērk pudeli, spaini izšķaida un ar miglotāju izlaista pa savu dārziņu, bet paši pēc tam brīnās par visādām kaitēm.

Uzskats, ka mazais zemnieks izaudzē kaut ko tīru un nesertificējas tikai tāpēc, ka dārgi, ir mīts. Sertifikācija tomēr ir lētāka nekā atbalsts, ko saņem par bioloģisko saimniekošanu, bet jāstrādā čaklāk.

PLAYBOY: Vai tas nozīmē, ka mūsu priekšstati par Latviju kā zaļa dzīvesveida valsti ir pārāk optimistiski?

PAULS-PĀVULS: Ja valsts nepiedāvās normālu nākotnes vīziju, lai ģimenes varētu atgriezties un sākt saimniekošanu, nekādas zaļas Latvijas nebūs, jo lielajās saimniecībās ar industriālām metodēm nekādu zaļumu nodrošināt nav iespējams. Astoņi cilvēki ar 2000 hektāriem tik galā var tikai ar ķīmiju. Ja valsts vēlas, lai pilsoņi atgrieztos Latvijā un veidotu laukos saimniecības, tad pirmām kārtām būtu jāuzrunā cilvēki vecumā no 41 līdz 50 gadiem, respektīvi, tā ģimene, kas ārzemēs sapelnījusi kapitālu un tagad ar bērniem grib atgriezties un saimniekot. Bet likumā mēģina ielobēt, ka jaunajam zemniekam jābūt jaunākam par 40 gadiem! Šis likums tika veidots, lai slēptā formā lielsaimniecības lēti varētu dabūt zemi no tiem īpašniekiem, no kuriem patlaban viņi to nomā, lai īpašniekam nebūtu manevra iespējas. Nezinu nevienu citu nozari, kur tik liela ietekme uz nozares politiku būtu sabiedriskām organizācijām, kāda tā ir lauksaimniecībā.

ATGRIEZIES PIE ZEMES. Paula-Pāvula uzskatus stipri ietekmēja ceļojumi uz Indiju, pēc tiem viņš aizgāja no politikas.

Kāpēc tā? Politikim galvenais ir vēlētāji un nevēlēšanās uzņemt risku un atbildību, tad labāk spēlēt demokrātiju: «jūs, zemnieki, paši visu izlemiet un tad nāciet ar kopīgu viedokli uz ministriju». Viedokļa izveides laikā mazie tiek gudri apspēlēti, lielie tiek pie krējuma, un politiķiem paliek iespēja teikt: ko tad mēs, jūs taču paši tā vienojāties. Tāds ir tvaika nolaišanas mehānisms valstī, kurā jau 20 gadus nav agrārpolitikas. Ja Stendzenieks Šleseru ir nokristījis par Buldozeru, tad šis Stendzenieka Buldozers Zemnieku saeimas Buldozeram Jurim Lazdiņam var pienest tikai ūdeni. Juris Lazdiņš savai graudkopības nozarei perfekti ir sastūmis visu, pat citur Eiropā neiespējamo. Žēl, ka Juris nav aitkopis...

8. PLAYBOY: No kurienes jums tāds dubults uzvārds?

PAULS-PĀVULS: Esmu pētījis, bet nevaru sadzīt rokā. Tēva tēvs miklainos apstākļos pazuda kara laikā, arī mans tēvs nomira,

Tagad Latvijā jērgaļu patērē izglītots cilvēks, kuram zināšanas par pārtiku ir virs viduslīmeņa.

kad man bija tikai 16 gadu. No vecmāmiņas esmu uzzinājis, ka tēvs visu mūžu nodzīvojis ar viltotiem dokumentiem. Viņš bija dzimis 1926. gadā, bet pēc kara uztaisīja, ka dzimis 1929. gadā, lai nebūtu aizdomas, ka viņš bijis leģionārs.

Tēvs bija uzņēmīgs cilvēks. Mums bija privātmāja Vecmilgrāvī, audzējām puķes, un tēvs mani mācīja, ka labāk dzīvot pie stulba krieva nekā pie gudra vācieša.

9. PLAYBOY: Vienmēr esat gribējis būt pie zemes?

PAULS-PĀVULS: Laikam vienmēr, un 40 gadus, kad esi nodauzījies pa pasauli, gribas atgriezties. Latvietim ar valstiskuma gēnu tā ir, kā ir, gribas svešām varām kalpot, bet zemnieka gēns viņā ir saglabājies. Bībelē ir teikts: «mīli savu tuvāko», nevis

kuru katru, kas pagadās. Mēs nez kāpēc vairāk mīlam citus, nevis tuvāko: sievu, bērnus, kaimiņu. Laikam tas no kalpības gadiem. Piemēram, tagad stāsta, ka padomju laikos noteikti bija jāstājas kompartijā, citādi izdzīvot nevarēja. Varēja gan! Es būtībā izaugu kā huligāns kara laikā – mana apziņa veidojās laikā, kad tika nojaukts vecais Vecmilgrāvis un vietā būvētas piecstāvu betona barakas iebraucējiem. Mēs, puikas, naktis tās demolējām, cik spējam – sitām ārā logus, ķepājām sienas. Lielākais prieks bija par strādnieku atstātu krāsas mucu 5. stāvā – to ērti varēja apgāzt un iztecināt kāpņu telpā līdz pirmajam stāvam. Rezultātā pēc 8. klases mani izmeta no 1. vidusskolas. Pārgāju uz 31. vidusskolu un, nebūdam komjauņietis, bez problēmām iestājos Medicīnas

institūtā, audzēju tulpes un jau pirmajā kursā braucu ar žiguli.

PLAYBOY: Par farmaceitu nekļūvāt?

PAULS-PĀVULS: Institūtu nepabeidzu, jo sākās pārmaiņu laiks.

10. PLAYBOY: Jūsu ķīmijas skolotājs bija pašreizējais arhibīskaps Jānis Vanags.

PAULS-PĀVULS: Ne tikai ķīmijas, faktiski arī garīgais skolotājs. No skolas viņu izmeta, viņš kļuva par Saldus, Gaiķu un Lutriņu draudžu mācītāju, un tad mums, jauniešiem, bija tāds kā garīgais tūrisms – vienu nedēļu braucām pie Vanaga uz Saldu, otru pie Jura Rubeņa uz Liepāju, trešo pie Modra Plātes uz Kuldīgu...

11. PLAYBOY: Kā nonācāt LNNK pirmajā padomē?

PAULS-PĀVULS: Nebiju saistīts ar disidentu aprindām. 1988. gada 8. maijā Kultūras fonda izsludinātajā kapu sakopšanas talkā mēs, četri domubiedri, nolēmām tikt galā ar kokiem, kas Meža kapos bija aizstādīti priekšā Jāņa Čakstes piemineklim. Pieteicāmies Kultūras fondā talkot, bet citiem pa «klusu telefonu» palaidām ziņu, ka fonds atļāvis «pa istam» sakopt Čakstes pieminekli. Sagādājām zāģus, cirvjus, saradās talcinieki. Neviens neienāca prātā, ka tas varētu nebūt atļauts. Dažu stundu laikā visas liepas un vilkābeles bija gar zemi. Nākamajā dienā, 9. maijā, padomju kara veterāni nāk uz Meža kapiem un tur tajā komunāru alejā ieauga skatu, ko visu padomju laiku nav redzējuši!

Tad mani darbā aizturēja un ierosināja krimināllietu par vērtīgu koku iznīcināšanu. Taču mēs četri bijām gatavojušies un devām aptuveni šādas liecības: bijām pieteikušies grābt lapas, kas tie citi, nezinām – droši vien citas Kultūras fondā pieteiktās grupas. Vēl šodien atceros, kā fonda vadītāja Ramona Umblija blāva, ka esam fondu palikuši zem sietiņa. Mūsu akcija bija tapusi redzama, un mani Anta Bergmane uzaicināja uz Titavu dzīvokli, kur tika veidota Neatkarības kustība. Esmu bijis klāt ļoti daudz notikumos un centies procesus analizēt. Ar Raitu Valteru notikumus arī filmējām. Ir diezgan skumji noskatīties, kā vēsture mūsdienās tiek viltota.

12. 1991. gada janvāra barikāžu nozīmi Latvijas neatkarības atjaunošanā.

PAULS-PĀVULS: Mani uztrauc tas, ka

VĪZIĀS GAIDĀS. Ja valsts nepiedāvās normālu nākotnes vīziju, lai ģimenes varētu atgriezties un sākt saimniekošanu, tad nekādas zaļas Latvijas nebūs, uzskata Pauls-Pāvuls.

Latvietim ar valstiskuma gēnu tā ir, kā ir, gribas svešām varām kalpot, **bet zemnieka gēns viņam ir saglabājies.**

jauniešiem skolās tiek mācīts, ka «barikādēs latvieši paši izcīnīja neatkarību». Bīstamākais šajā vēstures interpretācijā ir noklusējums – ja kāds ar mums būtu gribējis karot, no barikādēm būtu palikusi slapja vieta. Jo no militārā viedokļa barikādes bija idiotisms. Es vairāk sliecos domāt, ka tā bija lielvaru vienošanās. To vēl vairāk apstiprina tas, ka pēc tam Pasaules brīvo latviešu apvienība (PBLA) kā cimd ar roku sastrādājās ar bijušajiem komunistiem.

Lielos vilcienos man ir zudusi ticība, ka pasaulē kaut kas varētu notikt nejauši. Lielvaras vienojas, un mums nav iespēju uzzināt šo vienošanos detaļas. Kad lielvaras vienojas, tām nepieciešams kāds mehānisms, lai iezemieši domātu, ka viņi paši ir pārmaiņu īstenotāji. Esmu runājis ar nopietniem bijušajiem KGB štata darbiniekiem, kuri saka: mēs jūs 80. gados centāmies modināt, bet jūs kā nemodāties, tā nemodāties.

13. **PLAYBOY:** Kāpēc PBLA par politiskās sadarbības partneri 1993. gadā izvēlējās nevis LNNK, bet *Latvijas ceļu*?
PAULS-PĀVULS: Mēs, iezemieši, nenovērtējam

lielvaru ietekmes aģentus. Tā ir tā pati tēma «mīli savu tuvāko». Daudzi latvieši ne tikai šeit, bet arī trimdā kalpoja savu mītnes zemju interesēm. Ja pieņemam, ka lielvaras bija savā starpā vienojušās par kaut ko, arī viņu ietekmē esošajiem latviešiem vajadzēja par to vienoties. Tie, protams, ir tikai mani pieņemumi, izveidojušies, lasot tālaika politisko darbinieku memoārus. Ir lietas, par kurām neviens nerunā, ir lietas, kas netiek pateiktas līdz galam. Nu, piemēram, Edvīns Inkēns nekad nav izskaidrojis, kā tas varēja būt, ka viņš sēdēja Tautas frontes Ārlietu komitejā, kas atradās Dzirnau ielā, LPSR VDK konspiratīvajā dzīvoklī, vai kādos apstākļos iepazinās ar nākamo ārlietu ministru Jāni Jurkānu un kāda loma visā tajā bija VDK 1. daļas vadītājam Robertam Anspakam.

5. Saeimas laikā tika izveidota izmeklēšanas komisija, lai izmeklētu Augstākās padomes laikā notikušo. Es tajā komisijā strādāju. Mēs pieprasījām informāciju arī no PBLA informācijas biroja Minsterē. Šim birojam bija no Latvijas saņemta informācija jāizplata tālāk trimdas organizācijām un medijiem visā pasaulē.

Miklainā kārtā, kā mums izmeklēšanas komisijā paskaidroja Jānis Ritenis, biroju pieteicās vadīt Juris Lorencs. Viņš saņēma faksus (tajā laikā tas bija modernākais sakaru līdzeklis) gan no Tautas frontes, gan LNNK, gan Pilsoņu kongresa un tālāk pa pasauli sūtīja selektīvi – daudzus Pilsoņu kongresa dokumentus lika šūplādē un tālāk sūtīja gandrīz tikai Tautas frontes un Augstākās padomes viedokli. Mēs no Austrālijas vēlāk dabūjam visu tolaik nosūtītās informācijas paku un atklājām, ka ir sūtīta ne tikai vienpusīga, bet arī Pilsoņu kongresu nomelnojoša informācija. Tā visā pasaules sabiedrībā tika radīts viedoklis, ka Latvijā ir tikai Tautas fronte, Augstākā padome un pārējie ir kaut kādi margināli radikāļi. Igaunijā bija citādi, tur Augstākā padome skaidri pateica, ka neatkarības deklarācija jāpieņem kopā ar Pilsoņu kongresu. Tā arī notika, un atšķirībā no latviešiem igauņi tagad ir krietni vienotāka nācija ar jaunu, modernu konstitūciju.

1991. gada augustā kā Pilsoņu kongresa pārstāvis biju Austrālijā, uzstājos ar referātiem lielākajās pilsētās. Sūtnim Dēliņam rādīju savu PSRS pasi, un viņš teica: nav problēmu, tūlīt uztaisīsim tev Latvijas pasi. Pat nobildēja mani. Kad pēc pāris dienām gāju pakaļ pasei, Dēliņš apmulsis saka: bijis zvans no Rīgas – nekādu pasi neizsniegt... Tajā pašā laikā viena no pirmajām Latvijas diplomātiskajām pasēm tika izsniegta tam pašam Robertam Anspakam no VDK. Tā nu sanāk, ka patiesībā nezinām, kam par šo «neatkarību» vairāk varam būt pateicīgi...

PLAYBOY: Vai čekas maiši jāpublisko?

PAULS-PĀVULS: Nav jēgas, un NATO to neļaus. Čekas maiši ir nobēdzināti SAB. Lieta tāda, ka starp vervētāju un aģentu pastāv saimnieka un kalpa attiecības, un, zūdot vienam saimniekam, kalps meklē citu. Neliegsim šo prieku NATO. Būtu jāpublicē instrukciju kopums, kas rāda, kā tā sistēma darbojas: ko darīja kompartija, ko Drošības komiteja, ko Drošības komitejas štata darbinieks, ko aģents un tā tālāk. Iedomāsimies LPSR vietā lielu sēņu pārstrādes rūpnīcu – direktors, cehu priekšnieki, tehnologi un sēņotāji, kuri, iznākot no meža, satiek tikai sagādniekus. Nav godīgi, ja, rūpnīcai bankrotējot, par bubuli tiek pataisīti tikai sēņotāji, kuri pat īsti nezina, ko sagādnieki ar sēnēm iesāk...

14. **PLAYBOY:** Kāpēc savulaik LNNK apvienojās ar *Tēvzemei un brīvībai*?
PAULS-PĀVULS: Neilgi pirms 6. Saeimas

vēlēšanās tika izveidots uzņēmums *Latvijas Naftas tranzīts*, kurā tika ieslēptas politiskās akcijas – ventspilnieki vienojās, ka ir jādalās ar politiķiem, lai varētu panākt *Ventspils Naftas* «pareizu» privatizāciju. 20 procenti akciju starp partijām tika sadalīti šādi: septiņi procenti *Latvijas ceļam*, septiņi procenti topošajam *Saimniekam* un seši procenti nacionāļiem, ko pārstāvēja LNNK. Es par šīm akcijām uzzināju jau 6. Saeimas laikā, kad politiskais spēku samērs bija mainījies, *tēvzemieši* nonāca pozīcijā un Guntars Krasts kļuva par ekonomikas ministru, bet LNNK bija krietnā mazākumā. Tad viņiem tika ieteikts pašiem atrisināt akciju jautājumu ar LNNK. Es tajā laikā biju pie partijas izveidota fonda *Tēvzeme* direktors. Fondā kā viena no dibinātājiem bija Baiba Pētersone no LNNK. Viņa neko nezināja par akcijām, bet tika politiski pārliecināta, ka jāpanāk LNNK un *TB* apvienošanās, ko arī ļoti godprātīgi izdarīja (*smaida*). Rezultātā tika atrisināts arī akciju jautājums. Galvenie darītāji tur bija Guntars Krasts ar Normundu Lakuču. Man Andrejs Krastiņš ir stāstījis, kā viņi gājuši pie viņa, pieprasījuši akcijas un acīmredzot arī dabūjuši, jo

pēc tam Lakučs kļuva par *Latvijas Naftas tranzīta* pārstāvi *Ventspils Nafta* padomē un pilnīgi neizskaidrojami nonāca pie turības – kad es viņu pirmoreiz iepazinu, viņš noteikti neatstāja turīga cilvēka iespaidu.

Ap to pašu laiku Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darbinieki lūdza man noorganizēt tikšanos ar Krastu, lai informētu viņu, ka ir neapgājami pierādījumi par to, ka Lakučs ir bijis čekas aģents. Es šo tikšanos organizēju Vecāķu mežā. Krasta reakcija bija ļoti dīvaina. Viņš pat pauda tādu kā zināmu sašutumu un teica, ka tā tas vienkārši nevar būt. Tomēr Lakuča sadarbība ar VDK ir nepārsūdzami pierādīta ar Augstākās tiesas Senāta lēmumu. Kad Krasts ar Lakuču guva virsroku *TB/LNNK*, man ar šo partiju vairs nebija pa ceļam. Intuitīvi Krasts ar Lakuču man personīgi atstāja saimnieka un kalpa attiecību iespaidu...

15. **PLAYBOY:** Kāpēc iestājāties Tautas partijā?

PAULS-PĀVULS: Es, vēl būdams *TB/LNNK*, biju pārliecināts, ka bezpartijiskais Šķēle ir nacionāli domājoša nopietna politiska

figūra, un, ja *tēvzemieši* viņu nepiesaistīs sev, viņš agri vai vēl izveidos savu partiju. Lakuča un Krasta grupējums turpētīm teica, ka Šķēle drīz būs politisks līķis. Tas bija viens no iemesliem, kāpēc mūsu ceļi šķīrās. Publiski tiku izķēzīts kā «Šķēles cilvēks *tēvzemiešos*».

PLAYBOY: Kur jūs iepazīnāties ar Šķēli?

PAULS-PĀVULS: Pēc 6. Saeimas vēlēšanām uz austrumiem orientētajam Ziedoņa Čevera blokam bija 51 balsis un kaut kas bija jādara, lai nepieļautu viņu pie varas. Prezidents Guntis Ulmanis kā pirmo Ministru prezidenta kandidātu nosauca nevis Čeveru, bet *tēvzemiešu* līderi Māri Grīnblatu – ar skaidru domu vilcināt laiku, kamēr tiek atrasts reāls kandidāts kā alternatīva Čeveram, kura kandidatūra varētu garantēti pārliecināt dažus nenobalsot par Čeveru. Grīnblatu balsojumā, protams, izgāza, bet pa to laiku Šķēle bija atrasts. Es viņu pirmoreiz iepazīnu, kad mums ar Grīnblatu bija noteikta tikšanās *Ave Lat* telpās Antonijas ielā desmitos vakarā. Tur ieraudzīju kaut ko tādu, ko līdz tam Latvijas politiskajā elitē nebiju redzējis: desmit vakarā, rakstāmgalds, aiz tā sēž vīrs krekļā ar uzrotētām

ŠOGAD '14
SKRIENAM AR DZIESMU!
18. MAIJS

WWW.NORDEARIGASMARATONS.IV

EIROPAS KULTŪRAS GALVASPILSĒTA

RĪGA 2014

NOTIKUMS

BRĪVĪBAS IELAS KULTŪRAS KILOMETRS

LI – KU BĒ – DU ZEM AK – ME – ŅA, PĀ – RI SKRĒ – JU DZIE – DĀ – DAM`.

RAM – TAI, RAM – TAI, RA – DI, RI DI RĪ – DI, RAM – TAI RĪ – Ī – DI, RAL – LAL – LĀ!

piedurknēm, tur nemētājas ne benčiki, ne viskija pudeles, tikai papīri, un tas vīrs strādā. Grīnblats bija diezgan šokēts.

Kad Šķēle sāka veidot partiju, pieticos ar nosacījumu, ka nepiedalīšos politiskajā darbībā. Kopā ar Eināru Cilinski bijām bijuši Pilsoņu kongresa vēlēšanu galvenie organizatori un pusgada laikā panākuši, ka uz vēlēšanām aiziet 800 tūkstoši vēlētāju – no tiem laikiem man bija palikuši plaši sakari un zināšanas par Latviju, tāpēc piedalījos Tautas partijas struktūras izveidē valstī. Tad nu savas pastāvēšanas laikā tā bija vienīgā partija ar izcilu teritoriālo struktūru Latvijā. Veidojot politisku partiju, ir ļoti svarīgi, uz kādu vietējās nodaļas veidotāju tu trāpi. Ja trāpīsi uz kādu vietējo ākstu vai dzērāju, tad nekā nebūs, rajons zaudēts.

Lielos vilcienos man ir zudusi ticība, ka pasaulē kaut kas varētu notikt nejauši. Lielvaras vienojas, un mums nav iespēju uzzināt šo vienošanos detaļas.

PLAYBOY: Savu sākotnējo viedokli par Šķēli nesat mainījis?

PAULS-PĀVULS: Tajā laikā sadarbojos arī ar zemessardzes vadību. Šķēles valdībai bija nopietns zemessardzes atbalsts, un par padomnieku pie Šķēles izdevās iedabūt zemessardzes Aināru Baški. Šķēle tiešām sāka ļoti nopietni vilkt Latviju ārā no krīzes, bet kā saimniecisks cilvēks viņš vēl nebija sapratis to politisko kultūru, kas Latvijā izveidojusies. Man šķiet, Šķēle salūza tajā brīdī, kad visas partijas gāja pie viņa kā bezpartijiska premjera prasīt: «Kur ir mana daļa?!» Piemēram, aiziet Lakučs pie Mottes un pieprasa tēvzemniešiem namiņu (vienu, otru, trešo) Vecrīgā! To Šķēle neizturēja. Protams, namiņi līdz tēvzemniešiem tā arī nenonāca...

PLAYBOY: Vai Tautas partiju Šķēle dibināja jau salauzts?

PAULS-PĀVULS: (Ilgi domā.) Es teiktu, cerību vēl nezaudējis, un cerēja visiem šiem sīkajiem lakučiem sadot pa purnu. Bet tad pieslēdzās Lembergs, un karā kā jau karā noasiņoja abas puses... Man prieks, ka tagad arī Šķēle pievērsies aitkopībai – viņa meitai piederošajam Ogres pienam Dagdā ir lielākais aitu ganāmpulks Latvijā. Šķēlem ir labs deguns...

16. PLAYBOY: Kas tagad noticis ar Māri Grīnblatu, kam kādreiz bijāt palīgs? Bijušais premjera kandidāts, bet

tagad viņš ir tikai Jāņa Iesalnieka padomnieks Saeimā...

PAULS-PĀVULS: Grīnblats ir filozofs, nevis saimniecisks cilvēks. Man pat grūti par to runāt... Īsāk sakot, viņš neizturēja pārbaudi ar varu. Sagrābties naudu nekad nav bijis viņa mērķis, un viņš tajā nav piedalījies. Tie, kas tajā laikā grāba naudu, ir nodrošinājuši viņam puslīdz elementāru komfortu, bet viņš nekad par to nav teicis paldies...

17. PLAYBOY: Ko domājat par kādreizējā LNNK līdera Einara Repšes politikajām pārvērtībām?

PAULS-PĀVULS: (Sāk smieties.) Kāpēc reformkomunistiem un Tautas frontei, ieguvušiem divas trešdaļas balsu Augstākajā padomē, būtu bijusi vajadzīga spēcīga Ne-

atkarības kustība ar vadoni, kurš bija izvirzījies par līderi, tolaik apprecot Gunāra Astras audzumeitu? Latvijas Bankas prezidenta amatam Repši ieteica Ojārs Kehris, viens no argumentiem – «labi zina angļu valodu». Ar šo amatu LNNK tika klasiski nogriezta galva.

PLAYBOY: Galva jau pati arī ļāvās... Kas ar Repši notiks tagad?

PAULS-PĀVULS: Sen neesmu ar viņu ticis, bet nesaprotu, kā pie esošajiem komercbanku procentiem var dzīvot cilvēks, kuram minusā ir miljoni? Ceru, tagad pat tantei Bauskā ir skaidrs, ja ilggadējs bankas un Ministru prezidents var tik tizli iekulties miljonu parādos, tad no naudas lietām patiesībā viņš nesaprot neko!

18. PLAYBOY: Kas notiks pēc vēlēšanām? Vai nedzīvosim citā Latvijā?

PAULS-PĀVULS: Visās partijās ir labi cilvēki, bet mēs neapzināmies savu vērtību, gribam kalpot lielvarām, lai gan mums būtu iespēja mūsu brīnišķīgajā zemē un ģeopolitiskajā situācijā ļoti labi dzīvot. Tikai tautai tad jābūt vienotai, lai, balansējot starp lielvarām, kļūtu par zelta akcijas turētāju, nevis akli ietu lielākā akcionāra pavadā...

19. PLAYBOY: Komponists un eksplotiķis Imants Kalniņš gan aicina nebalansēt, bet orientēties uz Krieviju.

PAULS-PĀVULS: Kāpēc eksplotiķis?! Imants Kalniņš Saeimā ir bijis viens no labākajiem valsts budžeta speciālistiem. Labi saprotu viņu. Viņš ir īsts, nacionāls valsts vīrs. Kalniņš redz, ka mēs no viena grāvja esam iemetušies otrā, un domā, ka šajā teritorijā mums nav cita varianta kā panākt izlīgumu. Divas karojošas nometnes – tas ir tikai lielvaru interesēs. Lai kā mēs gribētu, 1994. gadā atstātos iebraucējus, par nožēlu, no šejienes ārā nedabūsim. Mēs viņus arī neintegrēsim. Cik ilgi turpināsim savstarpēji apkaroties?

Zviedrijas diplomāts Larss Fredēns ir aprakstījis, kā notika Krievijas militāro pensionāru atstāšana Latvijā. Latvijas valsts vārdā sarunas ar Krieviju 1994. gada janvārī faktiski risināja ASV prezidents. ASV interesēja Skrundas lokatora ātrā likvidācija, un pretī viņi apsolīja Jeļcinam nodrošināt Latvijā palikušajam militārpersonālam un viņu ģimenēm ne tikai cilvēktiesības, bet arī «tautību tiesības». Kad vienošanās bija panākta, visu Latvijas parlamenta frakciju pārstāvji tika uzaicināti uz Balto namu un laipni informēti, ka šāda vienošanās (presidential commitment) pastāv. Un tad no Losandžosas ieradās Nils Muižnieks mūs integrēt...

Mēs varam prognozēt lielvaru intereses. Piemēram, Ukrainas gadījumā abām lielvarām varētu nebūt izdevīga stipra valsts Eiropas centrā. Rezultāts varētu būt tāds, ka pa Dņepru Ukraina tiek sadalīta, viena puse nonāk Austrumu, otra – Rietumu ietekmes sfērā, un abas lielvaras ir apmierinātas. Latviešu izdzīvošanas interesēs ir panākt līdzsvaru starp lielvarām un kļūt par «zelta akciju», te mums tā dēvētā 5. kolonna var būt pat ļoti noderīga...

20. PLAYBOY: Politikā atgriezties vairs negribat?

PAULS-PĀVULS: Pie šīs sistēmas neredzu jēgu. PSRS laikos butaforiskā LPSR Augstākā padome bija tikai barotava vietējiem aktīvistiem. Līdzīgi ir ar Saeimu Eiropas Savienībā. Būtiskas ir tikai Eiropas Parlamenta vēlēšanas. Mums obligāti ievērojamās regulas latviski iztulko jau Briselē, bet šeit vietējie tās tikai sačakarē. Patiesībā optimālākā pārvalde mums būtu mūsu Eiropas parlamentāriešu iecelts grāmatvedis, kurš ar šo saimniecību mērīgi varētu tikt galā bez tām 100 gudrajām galvām. Bet, ja nopietni, vēlētajiem ieteiktu pēc pārliecības izvēlēties dajebkuru partiju un no tās saraksta svītrot visus, kuriem ir kredītsaistības un nav ģimene ar vismaz trim bērniem. ♡

Meklējam labu ģimenes ārstu!

Nominācijas

- + "Mans mīlais ģimenes ārsts"
- + "Profesionālis"
- + Ārsta Rūdolfa Skaidrā prēmija jaunajam ģimenes ārstam (līdz 35 gadiem)

Kad?

No 6. februāra līdz 4. aprīlim.

Kā?

Sūtiet mums vēstules par saviem ģimenes ārstiem, kuri jums profesionāli un cilvēciski palīdzējuši, kuri jūs iedvesmo un dod drošību, mierinājumu un cerību!

Kur?

Adreses:
 + gimenesarsts@veseliba.lv;
 + akcija "Labs ģimenes ārsts", žurnāls "Veselība", Mūkusalas iela 15, Rīga, LV-1004.

Projekta organizatori:

Balvas vēstuļu autoriem

- 3 dāvanu kartes no "Veselības centra 4", katra 100 eiro vērtībā. Saņem 3 aizkustinošāko vēstuļu autori.
- "BTA Insurance Company" SE dāvanu karte 100 eiro vērtībā. Saņem sirsnīgākās vēstules autors.
- "LYL Krila eļļa" produkcija 100 eiro vērtībā. Saņem dzīvespriecīgākās vēstules autors.
- 6 "Bioderma" dāvanu kartes ādas kopšanas līdzekļu iegādei 50 eiro vērtībā. Ieguvējus nosaka redakcijas balsojums.
- 6 žurnāla "Veselība" pusgada abonementi. Ieguvējus nosaka redakcijas balsojums.

Kristīne Līpiņa:
 "Man ir labs ģimenes ārsts. Pastāsti par savējo!"